

Адыгэ

макь

Голос адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъээт

ПАРЛАМЕНТЫМ ИЯ ЛП-рэ ЗЭХЭСЫГЪУ

Тыгуасэ, шэкиогъум и 18-м, Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм зичэзыу зэхэсыгъо илагъ. Ащ хэлэжыагъэх АР-м и Лышхъуэ Тхыакъушынэ Аслъан, Премьер-министрзу Къумпыл Мурат, федеральнэ инспектор шхъагъу Лышхъуэ Адам, АР-м и Апшээрэ Суд и Тхыаматэу Трэхъо Аслъан, Конституционнэ Судым и Тхыаматэу Лышхъуэ Аскэр, прокурор шхъагъу Василий По-словскэр, федеральнэ ыкыи шхъолъыр къулыкъуэхэм, муниципальнэ образованийэхэм япашхъэр.

Зэхэсыгъор зэра-щагъ Парламентым и Тхыаматэу Владимир Нарожнэмрэ ащ игуадзэу Иашэ Мухамэдэр.

Проектым дырагъэштагъ

Пстэумкыи логыгъо 50 депутатхэм аухэсыгъэ повесткэм хэтыгъ. Ахэм атегушылэнхэр рамыгажыгъэ АР-м и Лышхъуэ Тхыакъушынэ Аслъан УФ-м и Президентэу Владимир Путиным зылоклэм зытегушылэгъэхэм, логыгъоу ащ логыгъэхэм депутатхэр щигъэгъозагъэх. Адыгеим процент 62-м нэсэу дотация кыфаклоштыгъ, экономикэм хэхъоныгъу ышылэгъэхэм яшылэгъэклэ ар процент 39-м нэсэу кыелыгъ. Темыр Кавказым иреспубликэхэр пштэхэмэ, ащкыи Адыгеир апэ ит. Къэралыгъом ипашэ ащ зэригъэразэр кы-зэрэхигъэщыгъэр Тхыакъушынэ Аслъан кылуагъ. Республикэм игумэкыгъохэу Президентым логыгъэхэм кытегушылэгъэхэм, диагностическэ гупчэу рахъуагъэхэм игугъу зэрэфишылгъэр ыкыи ащ логыгъанэу сомэ миллион 600 кытлупшынэу зэрэклэхагъэр кылуагъ. Джащ фэдэу цыфхэр псэу зэшъоштхэм икыкылапэхэм апае логыгъу зэрэщыкылагъэм щигъэгъозагъ, бюджетыр зыпкы рагъэуцожыным фэшкыи сомэ миллиардрэ миллион 500-кыи логыгъу кыфэхъунхэу къэралыгъом ипашэ елгъу. Ахэр зыщыкыгъэ министрствэхэм Президентым афигъэзагъэу, мы уахътэм ахэплгъэх.

— Къуаджэу Улапэ дэжэ тетлхъэгъэ лгъэмджэу зэкыри зыгъэгумэкырым илоф зы-нэсыгъэми шхъуызгъэгъуазэмэ сшолгъу, — кылуагъ АР-м и Лышхъуэ. — Адыгеимрэ гъу-нэгъу Краснодар краимрэ зэ-зыпхышт лгъэмджым ишын-

кыи тэ пшхъуыгъэхэу тилагъэхэр икыу фэдизэу гъэгъэгъэхэхэу щытыгъ, краир ары кынагъэр зэшолыхын фэгъгъэр. Зэдэгущылэгъоу адэтшыгъэхэм яшылэгъэклэ, логхэр зы чыплэ икыгъэх, джырэблагъэ ялофшлэн рагъэжыагъ, кыхъащт илгъэсым лгъэмджыр ухыгъэ хъунэу тэгъгъэ.

Шапсыгъэ псылыгъыплэм илофхэм алгъэныкыоклэ зэшолыгъэ хъуэгъэхэми Лышхъуэм ягугъу кышлыгъ.

Нэужым Къэралыгъо Советым — Хасэм и Тхыаматэу Владимир Нарожнэм АР-м имэз хызмэт и гъэлорышлэлэ ипашэу Былымэхэу Рэщидэ Парламентым ишхъуэ тхыгъу фагъэшъошагъэр ритыжыгъ. Повесткэм щыгъэнэфагъэу апэу тегущылэгъэхэм ыкыи дырагъэштагъ Къушхъуэ Раситэ АР-м и Лытэкло-уплгъэклоу палатэ иаудиторэу гъэнэфагъэным. Нэужым «Правительственнэ сыхъатым» кыхыиуытэу къэралыгъо ыкыи муниципальнэ чыгу логхэр ыпкыи хэмылгъу ятыгъэнхэм, сабыищ ыкыи нахыбэ зэрыс

унагъохэм чыгу логхэр ыпкыи хэмылгъу ятыгъэнхэм афэгъэхыгъэ законхэр гъэгъэклагъэхэу зэрэхъуэхэрэм. Ащ щигъэгъозагъэх АР-м мылгъу зэфыщытыкылэхэмкыи и Комитет ипашэу Ирина Бочарниковам. логхэм язытэу кызытегушылэм ыуж, депутатхэм яупчлэхэм джэуапхэр кыаритыжыгъэх.

Мы зэхэсыгъом депутатхэр щытегушылэгъэх 2016-рэ илгъэс бюджетым фэгъэхыгъэ законным ипроекти. АР-м финанс логхэмкыи иминистрзу Долэ Долэтбый ащ анахъ шхъагъу щыгъэнэфагъэхэм кытегушылэгъ. Къэралыгъом иэкономикэ кыныгъоу кызытегушылэгъ апкыи кыкыи хэлшыкылау щыкылагъэ зэрэфэхъурэр ащ кылуагъ. Прогнозэу ашылэгъэхэм кызы-рагъэлгъуагъэхэмкыи, бюджетыр пстэумкыи сомэ миллиард 12-рэ миллион 396-рэ зэрэхъу-щыр. Хэбзэлахъу ыкыи мы хэбзэлахъу сомэ миллиард 7-м ехъу кыхэлхъагъэ хъушт. Зымыгъэгъэхын мылгъоу сомэ миллиард 4-рэ миллион 476-м ехъу федеральнэ ахъ-

щэу республикэм кыфэклогът, дотацием лгъэхэу кышхыкылагъ, зэкыи ар сомэ миллион 677-рэ зэрэхъуштыр. АР-м иминистрэхэм я Кабинет илгъэ-члгъэнэ фонд кышхыкылагътэп, ар сомэ миллион 100-у агъэнэфагъ. Бюджетым епхыгъэхэм ялгъыпкыи мы илгъэхэу икыи-рэм зыфэдизыгъэм ехъуштыр ыкыи кышхыкылагътэп.

Бюджет, финанс ыкыи хэбзэлахъу политикэмкыи Парламентым икомитет ипашэу Мырзэ Джанбэч бюджетым щыгъэнэфагъэхэм комитетым хэтхэр зэрэтегушылэгъэхэм ыкыи зэрадырагъэштагъэм щыгъэгъозагъэх. Лытэкло-уплгъэклогът палатэм ипашэ илгъэнэфагъэхэм комитетым хэтхэр зэрэтегушылэгъэхэм ыкыи зэрадырагъэштагъэм щыгъэгъозагъэх. Лытэкло-уплгъэклогът палатэм ипашэ илгъэнэфагъэхэм комитетым хэтхэр зэрэтегушылэгъэхэм ыкыи зэрадырагъэштагъэм щыгъэгъозагъэх.

Джащ фэдэу тегущылэгъэхэм ыкыи апэрэ еджэгъумкыи аштагъ шлоклэ зымылгъэ медицинэ страхования ибюджетэу 2016-рэ илгъэсым тельгъагъэм фэгъэ-

хыгъэ законопроектри. Депутатхэр нэужым зытегушылэгъэхэм ыкыи аштагъэхэм ащы-щых чыплэ зыгъэлорышлэгъы-плэхэм, хэдзынхэмкыи Гупчэ комитетым, административнэ хэу-кыныгъэхэм, коррупцием пэш-уеклогъэным, фэтэрыбэ хъу-рэ унэхэм ягъэкылажыны, социальнэ логыгъу, коммунальнэ фэлэ-фашлэхэм апае компенса-циихэм, унагъом, ныхэм, тыхэм ыкыи сабыигъом якы-уэхъуэн, нэмыкыи лгъэныкыи афэгъэхыгъэ законхэр, зэхо-кыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм афэгъэхыгъэ законхэр, законо-проектхэр.

Урысыем и субъект зэфэшхъафхэм яхэбзэгъуцу ор-ганхэр клэщаклоу зыфэхъу-гъэ джэпсалгъэхэми, хэбзэгъуцу-гъэ зэфэшхъафхэм зэхо-кыны-гъэхэр афэшлыгъэнхэм афэгъ-хыгъэ законхэм япроектхэм еплыкылау афырылэхэми депу-татхэр атегушылэгъэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтхэр А. Гусевым тхы-хыгъэх.

Мэхьанэшхо зилэ лофыгъохэм атегущылагъэх

ХэбзэуэхьмэнымкIэ координационнэ комиссием зичэзыу зэхэсыгъоу тыгъуасэ илагъэм тхьамэтагъор щызэрихьагъ Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ Тхьаклушынэ Аслъан. Иофтхьабзэм хэлъжагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шхьалэу Лыфужу Адам, Адыгеим и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат, АР-м и Апшгъэрэ хьыкум и Тхьаматэу Трахьо Аслъан, республикэм ипрокурор шхьалэу Василий Пословскэр, щынэгъончъэнымкIэ федеральнэ къулыкъум и Гъэlorышланлэу Адыгеим щылэм ипашэу Олег Селезневыр, хэбзэуэхьмэкло къулыкъухэм ыкIи муниципальнэ образованиехэм япашэхэр, нэмыкIхэри.

Украинэм щыклорэ заом ыпкъ кыкIыкIэ зиунэ къэзыбгынагъэхэу, джырэ уахътэм Адыгеим щыпсэхуэрэм яфэлорашлэхэр зэрагъэцакIэхэрэм, ахэр социальнэу къэухьмэгъээнхэмкIэ, лофшлэлэ чыплэхэр ягъэгъотыгъэнхэмкIэ зэшлуахырэм фэгъэхьыгъагъ апэрэ лофыгъоу зэхэсыгъом къыщалэтыгъэр. Мыщ епхыгъэу къэгущылагъэх УФ-м кощын лофхэмкIэ ифедеральнэ къулыкъу иотделэу АР-м щылэм ипашэу Алексей Климовыр, Адыгеим лофшлэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоньгъэмкIэ иминистрэу Осмэн Альберт, цыфхэм лофшлэн ягъэгъотыгъэнымкIэ къэралыгъо къулыкъум и Гъэlorышланлэу республикэм щылэм ипашэ игуадзэу Шынахъо Байзэт.

А. Климовым къызэриуагъэмкIэ, 2014-рэ ильэсым къыщегъэжагъэу егъэзыгъэкIэ Украинэм щыщ нэгъырэ мини 6-м ехъу Адыгеим къэклауагъэх. Непэрэ мафэм ехъуллэу къынагъэр нэгъырэ 4300-рэ мэхъу, ахэм ащыщэу 1400-р мы ильэсым республикэм къыхагъэх. Украинцэхэр тикъэралыгъо исынхэмкIэ фитыныгъэ къязытырэ тхьалэхэр къулыкъум афегъэхьазырых. Ильэсэу тызыхэтэм имэзи 9 миграционнэ учетым нэгъырэ 1350-рэ хагъэуцауагъэх, охътэ гъэнэфагъэкIэ республи-

ликэм щыпсэхунхэмкIэ фитыныгъэ къаратынэу нэгъырэ 565-мэ къулыкъум зыкыфагъэзагъ.

АР-м иминистрэхэм я Кабинетрэ кощын лофхэмкIэ федеральнэ къулыкъумрэ зэзэгъыныгъэу зедашыгъэм диштэу Украинэм кыкIыгъэхэм яфэлорашлэхэм ягъэгъэкIэн, ахэр щылэныгъэм хэгъэгъозэгъэнхэм фэlorышлэшт лофтхьабзэхэм язэшлохын пэлухъащ ахъцэр федеральнэ гупчэм къекIы. 2014-рэ ильэсым трансфертыр сомэ миллион 13,9-м ехъу, 2015-рэ ильэсым а пчъагъэр сомэ миллион 16,4-м шлокIыгъ. Осмэн Альберт къызэриуагъэмкIэ, охътэ гъэнэфагъэкIэ зыщыпсэуштхэ чыплэхэу республикэм къыщызэлухыгъэхэм джырэ уахътэм нэгъырэ 200-м ехъу ачIэс, ахэм ащыщэу 71-р — сабыих, 19-р — пенсионерых. Чыплэ къын ифэгъэ цыфхэм яфэлорашлэхэр зэрифэшъуашэу агъэцакIэх, ящыклагъэр арагъэгъоты.

Шынахъо Байзэт къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, Гъэlorышланлэу ишлуагъэкIэ Украинэм кыкIыгъэ нэгъырэ 682-мэ лофшланлэу арагъэгъотыгъ. УплэкIунэу зэхашагъэхэм язэфэхьысыжхэм къызэрагъэлъэгъуагъэмкIэ, зиунэ къэзыбгынэгъэ цыфхэм янахьбэхэм лофшлэкло къызэрыкло сэнэхъатхэр ялэх е зи алэкIэ-

лэп. Ар къыдалыгътэзэ ахэм лофшланлэу къафагъоты, лэжьапкIэр зышломакIэхэу, нэмыкI шьолъыр клонэу фаехэм Iэпылэгъу афэхъух.

— Украинэм кыкIыгъэ цыфхэм Iэпылэгъу тафэхъу, амалэу тилэмкIэ тишлуагъэ ятэгъэкIы. Хэбзэгъэуцугъэр зымыукохэу тикъэралыгъо, тиреспубликэ кыхьэрэ пстэуми тигуапэу, зэрифэшъуашэу тапэгъокIышт. Ау кощын лоф политикэм ыльэныкIэ непэ республикэм гымэкIыгъохэр илэхэщ, ахэр дэгъэзыжыгъэнхэм тыналэ тедгъэтын фае, — къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Хэбзэгъэуцугъэм къызэригъэнафэу, зянэ-зятэ зымылэжхэм псэуплэхэр ягъэгъотыгъэнымкIэ лофэу агъэцакIэрэм къытегущылагъэх АР-м псэолъэшлынымкIэ, транспортнымкIэ, псэуплэ-коммунальнэ ыкIи гъогу хьызмэтхэмкIэ и Министрествэ ипашэу Валерий Картамышевмрэ Адыгеим гъэсэныгъэмрэ шлэныгъэмрэкIэ иминистрэ игуадзэу Къэрэтэбэнэ Махьмудрэ.

В. Картамышевым къызэриуагъэмкIэ, джырэ уахътэм ехъулэу зянэ-зятэ зымылэжхэу псэуплэхэр зэратынхэ фаехэм яспискэ нэгъырэ 781-рэ хэт. 2014-рэ ильэсым псэуплэ 25-рэ ахэм афашагъыгъ. Ильэсэу тызыхэтэм мы программэм игъэгъэкIэн сомэ миллион 206,5-рэ пэлуагъэханэу щыт. Сомэ миллиони 190-р республикэ бюджетым, адрэр федеральнэ гупчэм къатIупшы. Ащ ишлуагъэкIэ мы купым хэхьэрэ нэгъырэ 238-мэ псэуплэхэр арагъэгъотыштых. Джырэ уахътэм ехъулэу республикэм имуниципальнэ образованиехэм псэолъэш организациехэм зэзэгъыныгъэхэр адашыгъэхэу зянэ-зятэ зымылэжхэм фэтэрыбэу зэхэт унэхэр афашых. А лофшлэныр тапэкIи лъагъэкIотэшт, ахэр социальнэу къэухьмэгъэнхэм аналэ тырагъэтышт.

Къумпыл Мурат къызэриуагъэмкIэ, зянэ-зятэ зымылэж-

хэм ящыкIэгъэ псэуплэхэр ыпкIэ афашагъыштыгъэмэ, джы ащ фэдэ псэуплэхэр, фэтэрыбэу зэхэт унакIэхэр шыгъэнхэр нахь тэрэзэу къыхахыгъ. Ащ фэдэ еклопIакIэм ишлуагъэкIэ ильэсым къыклоцI псэуплэ зэратын альэкIыштхэм япчъагъэ нахьыбэ мэхъу.

— Мы лофыгъом изэшлохын мэхьанэшхо зэрилер, ащкIэ пстэуми пшъэдэкIыжышхо зэрэтхьырэр дэгъоу къыдгурэлэ. Ащ пае ащ фэгъэзэгъэ Министрествэхэм, муниципалитетхэм мы лъэныкъомкIэ ялофшлэн нахь агъэлъэтын, зянэ-зятэ зымылэжхэм яфэлорашлэхэр зэрифэшъуашэу агъэгъэкIэнхэм аналэ тырагъэтын фае, — къылуагъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Координационнэ комиссием 2016-рэ ильэсым иапэрэ мэзих лоф зэришлэщтыр щырахъуагъ, нэмыкI лофыгъохэм атегущылагъэх, унэшхо гъэнэфагъэхэр ашыгъэх.

Мы лофтхьабзэм ыуж терроризмэм пшъуеклогъэнымкIэ республикэ комиссиемрэ оперативнэ штабымрэ зымычэзыу зэхэсыгъо ялагъ. Непэ КъокIыплэ Благъэм, дунаим инэмыкI чыплэхэм зау ащыклохэрэм, террористическэ организациехэм жьалымыгъэу зэрэхэрэм, лажэ зымылэ цыфхэр зэраулыкхэрэм, нэмыкI лъэныкъо дэйхэм Урысыем щыпсэхуэрэр ащыухьмэгъэнхэмкIэ пшъэрылэу щылэхэм къаегущылагъ мы къулыкъум и Гъэlorышланлэу Адыгеим щылэм ипашэу Олег Селезневыр. Террористхэм Урысыем икъухьэлыатэ къызэрагъэуагъэм, Францием теракт къызэрэщыгъэм цыфхэр лэшэу зэрадзагъэх. Ащ даклоу организациеу «Ислам къэралыгъор» зыфилорэм хахьэхэрэм япчъагъэ нахьыбэ мэхъу, Урысыем ицыф мишиц фэдиз террористхэм аготхэу мэзаох. Дунаир зыщыбырсыр лээхъаным, тикъэралыгъо, республикэм щыпсэхуэрэм сакъыныгъэу къызхагъэфэн, цыфхэр бэу зыщызэрэуагъоирэ чыплэхэм ящынэгъончъагъэу къэухьмэгъэн зэрэфаер О.Селезневым къылуагъ. Зэхэсыгъом къызэрэщылауагъэмкIэ, непэ щегъэжагъэу республикэ полицием гъэлъэшыгъэ шлыкIэм тетэу къулыкъу ыхьышт.

Хэбзэуэхьмэкло къулыкъухэм ямызакъоу, обществэми сакъыныгъэу къызхигъэфэн, тызэгъусэу террористхэм тапэшлуеклон зэрэфаер АР-м и Лышхъэу къылуагъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

МЭРЭТЫКЪО Фатимэт Хьазраилэ ыпхъур

Шэуджэн районым щыпсэхуэрэм лэшэу гухэкI ащыхъу ыныбжэ ильэс 49-м итэу МэрэтыкIэ Фатимэт Хьазраилэ ыпхъум идунай зэрихьожьыгъэр.

Фатимэт Хьазраилэ ыпхъум (тэ ащ ЖаннэкIэ теджэщтыгъ) игъашлэ кIыхьэ мыхъугъэми, дахэу, лъытэныгъэу къыфашлэу щылагъ. Ар цыфышлоу, хьалэлэу щытыгъ, хьакIэхэм дахэу апэгъокIыщтыгъ. Иунапчъэ сыдигъуи ныбджэгъухэм, гъунэгъухэм, Iахьылхэм афызэлухыгъагъ. Къоджэ ефэндэу МэрэтыкIэ Мурат Пушэ ыкъом ишхьэгъусагъ, ащ игушлуагуи икIыни ренэу диготыщтыгъ, зэшхьэгъусэхэм къорэ пхъурэ зеданлугъ. Фатимэт цыфхэр икIэсагъэх, Iакъоу зыхьагъэм уасэ фишлыщтыгъ, ежхэри дэгъоу къыфыщытыгъэх. Фатимэт ынэгъу нэфыр къыкIыхэу щытыгъ, цыфэу къэзыуцухьэрэмэ гуфэбэныгъэ афырилагъ. Ащ исэмэркъэу дахэрэ игушылэ фибэрэ лэшэу тафыщыкIэшт.

Фатимэт дэгъоу зышлэщтыгъэхэм чIэнэгъэшхо ахьыгъ. Цыфхэм уащымыгъупшэным, шлыкIэ уигугъу ашыным мэхьанэшхо иI.

Къынышхо къазыщыфыкъокIыгъэ мафэхэм МэрэтыкIэхэм яунагъо исхэм тадэшыгъо, якIын адэтэготы.

Фатимэт цыф нэгъуихыгъэу, хьалэлэу щытыгъ. Джарэуштэуи егъашлэм ар тыгу илпышт.

**Иныбджэгъухэр,
Iахьылхэр,
игъунэгъухэр**

Ошлэ-дэмышлэ лоф къэмышхъуным фэшI

Шэклогум и 17-м къыщегъэжагъэу и 19-м нэс Урысые Федерацием ошлэ-дэмышлэ лофхэмкIэ и Министрествэ команднэ-штаб егъэджэнхэр зэхещэх. Ошлэ-дэмышлэ лоф къын къэхъумэ, ащ идэгъэзыжынын фэгъэхьыгъэу къэралыгъом ишьолъыр зэфэшхьафхэм лоф зэрашлэщтыр мэфищым къыкъоцI къагъэлъэгъошт.

УФ-м ошлэ-дэмышлэ лофхэмкIэ и Министрествэ игъэlorышланлэхэу Урысые Гупчэм, Къыблэ ыкIи Къырым федеральнэ шьолъырхэм лоф ащызышлэхэрэр арых егъэдженхэм ахэлажэхэрэр. Пшъэрыл шхьалэу лофтхьабзэм илэр сид фэдэрэ тхьамыклагъоу къэхъу-гъэми цыфхэм ящылэныгъэу къызэтегъэнэгъэныр ары.

Урысые Федерацием ошлэ-

дэмышлэ лофхэмкIэ и Министрествэ шьолъырхэм азыфагу зэхищэгъэ егъэдженхэм афэгъэхьыгъэ видеоселектор зэхэсыгъоу тыгъуасэ щылагъэм Адыгэ Республикэм и Лышхъуэ Тхьаклушынэ Аслъан хэлэжъагъ.

Видео зэпхыныгъэ шлыкIэм тетэу шьолъырхэм ялофшлэн зэрэзэхашэрэм, пшъэрылэу зыфагъэуцужьхэрэр гъэцэкIа-

гъэхэ зэрэхъуэрэм, зэрэхъазырхэм захищэгъэзагъ УФ-м ошлэ-дэмышлэ лофхэмкIэ иминистрэ игуадзэу Владимир Степановым.

лофтхьабзэхэр республикэм зэрэщыкIохэрэр министрэм игуадзэ АР-м и Лышхъуэ щигъэгъэзагъ. Тхьаклушынэ Аслъан къызэриуагъэмкIэ, ятIонэрэ мафэ хъугъэу команднэ-штабнэ егъэдженхэр Адыгеим зэрифэшъуашэу щэкIох. Ошлэ-дэмышлэ лоф къэмышхъунымкIэ, пшъэрылэу къагъэуцугъэм диштэу Урысые зэикI системэм ишьолъыр подсистемэ ыкIи граждан ухъумэным лоф ешлэ. Ошлэ-дэмышлэ лоф къэхъумэ, псынклэу макъэ зэ-

рагъэлэушт ыкIи шлэхэу къызэрэзэрэуагъошт шлыкIэхэр апэрэ мафэм къагъэлъэгъуагъэх.

Ом изытет ыпкъ кыкIыкIэ ошлэ-дэмышлэ лофхэр къэмышхъуэгъэнхэм ыкIи ахэр дэгъэзыжыгъэнхэм фэшI къэралыгъо ухъумэным, гъэцэкIэкло хабзэм ыкIи муниципалитетхэм зэхагъэуцогъэ планхэр зэхафыгъэх.

ТхьамыкIэгъо лофхэр къэхъухэмэ, ахэм ядэгъэзыжынын пылыштых мэшлогъэкIосэ-къэгъэнэжынын гарнизонхэр ыкIи штатым хэмэт аварийнэ-къэгъэнэжынын куп зэхэшагъэхэр. А къулыкъухэм акIуачIэхэр ыкIи агъэфедэшт амалхэр ауплэкIугъэх.

Тхьаклушынэ Аслъан къызэриуагъэмкIэ, зэкIэмкIи ошлэ-дэмышлэ лоф ин республикэм къыщыхъумэ, ар дэзыгъэзыжышт нэгъырэ 1300-рэ ыкIи техникэ 262-рэ фэхъазыр.

Урысые Федерацием гражданд ухъумэнымкIэ ыкIи ошлэ-дэмышлэ лофхэмкIэ и Министрествэ иунашъокIэ «За содружество во имя спасения» зыфилорэ медалэу АР-м псауныгъэр къэухьмэгъэнымкIэ иминистрэу МэрэтыкIэ Рус-тем къыфагъэшъошагъэр лофтхьабзэм икIлэхым АР-м и Лышхъуэ ритыжыгъ.

ПАТЫКЪО Анет.

кыызэреджэхэрэр, ар кыызэрагурылогъэ шыклар къяплыхэрэм зэранагъэсыжырэ ары.

Тлэшъу Светланэ тызэрэцигъэго-загъэмклэ, урысыбзэклэ къалогъэ усэхэм «Литературная Адыгеяклэ» яджагъэх. Усэ къеджэхэрэм ятэ е ятэжъ ытхыгъэр кыхахэу, ащ гупшысэу хэлъыр апэблагъэу ыкли зерифэшъуашэм тетэу цыфхэм альагъэлэсэу проектым хэлэжыагъэхэм ахэтыгъэр маклэп. Тэу Замирэ ятэу Мырзэ Дзэлпц иусэхэм къяджагъ. Хьаклэмыз Сусанэ ятэу Бэгъ Нурбый итхыгъэхэм цыфхэр нэлъасэ афишыгъэх.

Къуекъо Налбий, Мэщбэшлэ Исхьакъ, Бэрэтэрэ Хьамедэ, Хьунэго Саидэ, Ллэхэсэ Мухьдинэ, Къумпыл Къадырбэч ыкли нэмык тхаклоу тилэхэм яусэхэр проектым хагъэхьагъэх. Лофтхьабзэм хэлэжырэ цыфым пэблэгъэ усэр ежырэу кыхыхыштыгъэ е Тлэшъу

— Кыхьэзгъэщы сшоигъу силофшлэгъоу, мы проектым игъэцкэнклэ лэпылэгъу кысфэхурэ Лпыцлэ Адамэ. Творчеством фэцгъэ цыфэу ар цыт. Монтажым фэлэзэ дэд, мэкъамэри дэгъу дэдэу зэхехы, — игушылэ лъегъэкълэуатэ Тлэшъу Светланэ. — Джащ фэдэу Къэбэртэе-Бэлькъар театрэм ирежиссерэу Емклужь Андзор сызэрэфэразэр къасло сшоигъу. Мыщ фэдэ проект зэрэдгъэхьазырырэу зызэхехым ащ лъэшэу шогъэшлэгъон хьугъэ ыкли игуапэу кыххэлэжыагъ. Къэбэртэбзэклэ мэгущылэми, усэр адыгабзэклэ зэригъэшлагъ. Ащ кышчымыуцоу монтаж тшы зэхъуми лэпылэгъу кытфэхьугъ, ишлэныгъэхэмклэ кыд-дэгощагъ.

Усэхэр тетхьагъэхэу кыызэрагъэла-

Усэм имэфэкI

Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгеир» клэщакло зыфэхьугъэ проектэу «Адыгеим иус» зыфилогэр чъэпыогъум и 19-м кыщегъэжыагъэу республикэм щэкло. 2015-рэ илъэсыр литературэм и Илъэсэу зэрагъэнэфагъэм кыдыхэлъытагъэу тицлыф цлэрылогхэр Адыгэ Республикэм щыпсэурэ тхаклохэм якълэмыпэ кыпыкыгъэ усэхэм къяджэх, къяплырэ пстэури ахэм нэлъасэ афашлх.

фагъэуцужыгъэр. Телевидением кыдэ-кыгъоу илэхэм апыщагъэу ар къагъэ-лъагъо. Нэбгырэ 40 фэдиз мы уах-тэм ехьулэу усэ къеджэу тыратхагъ, ащ кыщагъэуцущтэп, джыри ялофшлэн лъагъэкълэуатэ.

— Усэхэр зыхэдгъэлэжырэ проект апэрэу тшыгъэ сломи хэукъоныгъэ хьущтэп, — ело тигушылэгъу. — Гухэлъэу тилагъэр тижурналистхэр, тиорэ-дылогхэр, нэмык лъэныкхэхэмкли лоф зышлэхэу усэ къеджэным фэмыкълэ-лайхэм ар зэрагъэцаклэрэр зэдгъэлэ-гъуныр ары. Актерхэр усэ къеджэ-ным фэгъэсагъэх, ар дэгъоу къадэхьу, ау цыфхэм нахь ашлогъэшлэгъон хьугъэр нэмык сэнэхьатхэр зылэкълэхэр усэ

— Цыфхэм тикъэтынхэр нахь ашлогъэшлэгъонынхэм пае илъэс къэс Адыгэ телевидением проектхэр егъэхьазырых, — кытфелэуатэ «Адыгеим иус» зыфилогэрэм клэщакло фэхьугъэу, АР-м изас-луженнэ журналистэу Тлэшъу Светланэ. — Ащ фэдагъэх тиреспубликэ кыызэ-рашлэжырэ лъэныкхэхэу адыгэ къуае, шыум, нартхэм, тыжыным афэгъэхьы-гъэу «Си Адыгей» зыфилоу тетхыгъа-гъэр. Ащ фильми 8 хэхьэагъ. «Джэ-ныкълэу» зыфилогэр игъэкълэуыгъэ проектыр ащ кыкълэуыкълэу тшыгъагъэ. Ар филь-ми 4 хьугъэ. Онджэкъыр зыфэдэр, адыгэ бзылфыгъэм уасэу илэр, ащ шэн-хабзэхэр зериухьумэщтыгъэр, адыгэ шхынэу щаупщэрыхьэщтыгъэхэр, орэ-дэу къалоштыгъэхэр ащ кырилоты-кыгъэх.

Джащ фэдэу «Адыгеим иус» зыфилогэрэ проектым гупшысэ гъэнэфэгъэ-хэр зэхэщаклохэм щыпхырашыгъэх. Тиреспубликэ щатхыгъэ усэ экълужьхэр цыфхэм зэхарагъэхынхэр, якъэтын-хэм яплъырэ пстэуми ахэр нахь апэб-лагъэ, якласэ хьунхэр ары проектыр зыгъэхьазырыгъэхэм пшэрылэу зы-

гъорэм имызакъоу, Лъэпкъ театрэм исце-нэ кыщеджэнхэ гу-хэлъ зэрялэр тигу-шылэгъу кытфило-тагъ.

— Лъэпкъ теат-рэмрэ АР-м и Къэ-ралыгъо академи-ческэ къэщэкло ан-самблэу «Налмэ-сымрэ» зэгъусэхэу культурэм и Илъэс кызылэуахыгъагъ. Джащ фэдэу теат-рэмрэ Адыгэ теле-видениемрэ зэгъусэ-хэу литературэм и Илъэс усэхэмклэ зэ-фашыжынын гухэлъ

Светланэ ащ нахь къекълэуштыгъэ ылы-тэрэр кыфыхыштыгъэ.

— Усэу «Пшынаом иорэд» зыфилогэрэм сызеджэм, Мышъэ Андзаур зэрэпэблэгъэ дэдэр, идунэплыкълэкли, игупшысэхэмкли ар кызырэкълэуштыр кызыгурылауагъ. Ежыми усэр зельэ-гъум, нэмык лыхьужыгъэп, ыгу-клэ ар ыштагъэ хьугъэ, — ело тигу-шылэгъу.

Тлэшъу Светланэ кызырелуатэрэмклэ, цыфым ыгуклэ пэблэгъэ усэ кызыр-эбгъотыштыр псынклэп, ау ащ нахь лоф ин кызыпкыларэр зэрэзэхэбгъэу-цожьыштыр, зэрэзэбгъэкълужыштыр ары. Усэм пхырышыгъэ темэм, кызырэлэгъэ макъэм елытыгъэу къекълэуштыр мэкъа-мэр ахэм клагъэуцо. Ащ охътабэ ехы. Клыбымклэ къэлэгъоштыр сурэтри усэм елытыгъэу кыхахы.

Лъэпкъ театрэм ипащэу Шхьэлэхъо Светланэ ил. Ащ фэгъэхьыгъэ гупшы-сэхэмклэ кыддэгощагъ, гухэлъым изэ-шохын джырэ уахтэ тыдэлажэ, — ело Тлэшъу Светланэ.

«Адыгеим иус» зыфилогэрэ проектым хэлэжыагъэхэр Интернетым кырагъа-хьэх. Ахэм ащыщэу нахьыбэрэ зэп-лыгъэхэу, цыфхэм нахь кыхагъэщыгъэ-хэр сценэм тетхэу усэм къеджэнхэу лофтхьабзэм изэхэщаклохэм агъэнафэ.

Тильэпкъ ылэжыгъэ культурэр, бзэу лулъыр, хабзэу хэлъыр зэрэдунаеу агъэшагъозэ сыдигъуи къэтхыгъ. Ахэр лъыдгъэкълэушхэм, Адыгэ Республикэм ибаиныгъэ цыфхэм ядгъэшлэным, тиныбжыкълэхэр адыгэ лъэпкъым иклэн нэлъасэ фэхьунхэм, агъэлэплэным мыщ фэдэ проектхэр фэлорышлэх.

ГЪОНЭЖЫКЪО Сэтэнай.

Нэфрыгъозэ 29-рэ агъэуцушт

Адыгеим икълэлэ шхьалэ гэсэныгъэм иучреждениехэу дэтхэм ягъунэгъу лъэсрыкло зэпырыкыплэхэм нэфрыгуазэхэр атырагъэуцох.

Мыекъопэ къэлэ администрацием ипресс-къулыкълэу кызыритыгъэмклэ, урам-гъогу сеть 29-мэ Т-7-м фэдэ нэф-рыгуазэхэр охътэ клэклым кыкълэуцл атырагъэуцоштых. Ахэм ащыщхэм ягъэ-уцун рагъэжыагъэу макло. Лъэсрыкло зэпырыкыплэм транспортыр зезыфэ-

хэрэр кызырэкълэушлэхэрэм аналэ ты-радзэным нэфрыгъозакълэхэу гъожьыш-кълэ къэнэфыштыр фэлорышлэщтых. Джащ фэдэу мы чыплэхэм хэушхьафыкыгъэ гъогу тамыгъэхэр ыкли гъуцл къэшлыхьа-гъэхэр атырагъэуцоштых. Ахэм апэ-лухьаштыр мылькур республикэ ыкли къэлэ бюджетхэм къахэкылгъ. Лофшлэнхэр шэклогъу мазэр екыфэ аухыштых.

Мыекъуапэ имэрэу Александр На-ролиным кызырелуагъэмклэ, клэлэ-цыкълухэр гъогу хьугъэ-шлагъэхэм зэ-рахафэхэрэм непэ гумэкыгъо тыха-

дзэ ыкли ар тинэплэгъу икы хьу-щтэп. Тиныбжыкълэхэм яцынэгъончъагъэ къэтыухьумэн фае. Гъогур тэрэзэу зэрэзэпачын фаер ядгъэшлэн къодьер арэп, ащклэ амалэу цылэхэр ядгъэгъо-тынхэ фае.

Клэлэцыкълэу гъогу-транспорт фыкъо-ныгъэр дэгъэзыжыгъэныр хабзэми, Къэралыгъо автоинспекциеми непэ япшэрылэ шхьалэу цыт.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Сурэтир лэшыны Аслъан тыри-хыгъ.

(Кызыкълэыкълэрэр шэклогум и 17-м кыдыкълэгэ номерым ит).

Фаризэт ащ лъэшэу ыгъэгущуагъ. Кломэ иджанэу зыщилъэщтым нахъ дахэу дышъэ бгырыпхыр тырилъхашт, пэлэ цыклоу дышъэкълэ идкылыгъэр пильхажьышт. Ицуакъэ, тырку пшъашъэхэм зэрашырэм фэдэу, дышъэ ахъщэ цыкълухэр тыридэщтых. Ащ фэдэ шыгъын дахэ ичылэ дэхэм ащыщ зыми зэримылъщтыр Фаризэт дэгъоу ешлэти, лъэшэу клоным дэгулъщтыгъэ. Кызыкълэжым, инисэхэм, кызырэфыщитхэм пымылэу, шухафтынхэр аритыгъэх. Афэгубжынэу, хьалбалык унэм кырылхьанэу фэгъэп. Шлэхэу Айтэч дэклон, мыхэм зэрахэмысыжыщтыр хьакъэу ешлэш, агу лаеклэ кымынэжыи шлоигъу.

Джэгум макъэм зыкырыгъэлэту нахъ кълэу кълэс ыгу нахъ кълэбырсыры. Зэкълэ кълэзэрэугъоифэ зэгъоути. Инисэхэм яплэ, нахъ шъуашлоу ежыыр кызырэлъагъорэм рыгушхожъэу зэплъыжыгъэ. Кызыдэклагъэхэм афэгущохи, шъхадж зыдэгущупхэм кълэуагъэ. Нысэхэр шхынхэр зыщызэрэхьэрэм зехъэхэм, Фаризэт кълэдажъэх. «Унагъо ис шъуэхэр ары ар зилэнатлэр», ылуи афэгубжыгъэ. Ежы ичыллэр пшъэшъэ кълэшохэм ясатыр ары. Алощтым энэгъеуу джэгур сиджгъэ бзылфыгъэр Фаризэтэрэ янэрэ нахъ ныбжъ зилэ хьакълэ лъаплэхэр зыдэщысым ышагъэх.

— Асыет, уипшъашъэ мыклэ кызыкълэпшагъэр сыда? Нысэхэм аделэнэу гъаклоба?! — ылуагъ Лацэ.

— Мо тлэклэ тахэтынышъ, тыкълэжышт, сифохэр хъатэхэп. Кло, тыкълэмыкълэхэныр кысфегъэкълэуэпти, «тафэгущон» тлуи тыкълэуагъ...

— Пшъашъэхэр зыдэщылэм шъуши ахъжъугъэуцу, — ылуагъ ныоу шысыгъэм ащыщ горэм.

— Сыда ахишлыхъащтыр пшъэшъэ сидэмыкълэхэм? Тыркум ятэ-янэхэм кълэфицагъ, лофыр кышымыгъупшэу мыкълэжыныр ары.

— Кышыгъупшагъэми зыкли кыхэщыштэп шъуу, ащ фэдэ ихъой ало?! — Фаризэт кыфеплъэкълэзэ кылуагъ.

Алохэрэр Фаризэт ежы зэрэфэгъэхьыгъэр кыгурылуагъ. Кълэшохэрэм яплызэ апэ ащ гу лъитагъэп, джы кыгурылуагъэу машлом есты щыт. Янэ кыдылэпылэнэу еплыгъ шъхъае, ащи зи кымылоу щытыгъ. Шысхэм губж кълэхэмыхъуафэ ылуи, бысымгуащэм Фаризэт ылапэ ыубыти, кълэшохэрэм ахигъэуцагъ. «Лофэп кыисэпэсыгъэ чыплэр зэ сыубытыжыгъэмэ», ыгукълэ ылуагъ.

Джэгур клощтыгъ, ау ежы макълэу кълэгъашоштыгъ. Зыдытыращэщтыгъэхэр лыкълухэр ары, зи клэлэ зыкълэмыщэ кыдагъэшъуагъэп. Уджыр пшынаом кызыхедзэм, Фаризэт чыплэ фагъотыгъэп. Изакъоу щытыгъ. Шъхъаклом ышхэу ылушлэхэм яцакълэ, ылэмычлэ пытэу зэкълэкузэ щыт. Шапсыгъэ нахъ дахэ имысэу, джэгум анахъ дахэу фэпагъэу дэтым уджым кълэщыдэщон кыдыкълэгыгъэп. «Сыдэу бэрэ уджыр клора?!»

Зэгум, марышъ Айтэч ыщэнышъ, Бжъэдыгу Гуащэ шыхъушт. Джэгур заушым, пшъашъэу дэтыгъэр зэкълэ клалэхэм

зэбгыращыжыгъ. Фаризэт изакъоу, янэ лыхъузэ, клэлэ купэу щытхэр зэдэгущылэхэу зэхихыгъ.

— Сыда Фаризэт пшъашъэхэм ахишлыхъагъэр? Сызэрэщыгъуазэмклэ, тыркулэ илэба?! Сыдигъо щегъэжыагъэу шъуэхэр пшъашъэхэм ахэуцохэу хъугъа?!

— Лпы зилэ бзылфыгъэу зылытэрэп ащ. Ильэсырэ зыгъусэри, зыдэщылэри амышлэу кыыхэти кълэжыгъэшъ, джы Айтэч ежэшъ шыс.

— Мары джыдэд?! Боу бэрэ ежэн. Бэшлагъэ зыщыгъупшэжыгъэр, Бжъэдыгу ис анахъ пшъэшъэ дахэм ипшъэшъэ унэ имыклэу ис. Сыди орэхъу, апэрэр зэкълэ Айтэч иклэс.

— А сипшъашъ, цыфхэр джауштэу гъэпсыгъэх. Зыгорэм адрэр ыумысын, ыушлоныр инэрыгъ. Етлани пшъэшъэ щысыр боу лофы. Ар апчым фэдэу кълэбзэн фэе! О ильэсрэ уздэщылэр амышлэу укълэтыгъэгущ, сипшъашъ. Джы чылэм хъулыфыгъэ уигъусэу укълэжыгъэшъ, ари уимыллэу оло. Сыда кълэшлошын фаер?! — На-ан, шъыпкър кълэслогъ, нэмык! кълэсложын шылэп! — А кълэмылогъагъэгущэми нахъышлугъ! Джы удэклагъэ клоу яслошъуштэп, о кълэплэр нэмыкышъ. Уилоф джы зытетымклэ, клэлэ зыкълэмыщэ уадэжъ псэлыхъо кълэклошт пшлошымэ, ухэуко. Зы ны оц фэдэ фащэу ыдэщтэп.

Агъэежыгъэхэм яжэжхэрэп.

Ахэр янэ кырылуи чыежынэу, члэхъажыгъ шъхъае, чыен ылэкълыщтыгъэп. А бзыу цыклоу набгъом кызыгъагъэр ыгу кълэжыи, зыфигъэдагъ. Унэу зыщапугъэм ифэжырэп, лые ихъухъагъ. Инамыс члым щизы аши, ыгу альабжъэхэр кыыхагъанэхи, ыпсэ хагълэжыгъ. Адэ сыда а бзыу цыклум ышлагъэр?! Ахэбыбыкълэжыгъ!

Нэфшъагъом дэжъ шагум макълэхэр кышылугъэх. Шъхъаныгъупчъэм Фаризэт зэплъым, Илхъан кыдыхъагъэу ылэжыгъ. Ятэрэ арырэ зэдэгущылэхи хьакълэщым ихъагъэх. Бэ темышлэу кылыагъэкълэуагъэх. Илхъанрэ ятэрэ щысыгъэх.

сыгу зэрэпщэфыгъэр ары. Сэ ушыкълэагъ. Сыгушлэзэ уздэсщэжышт, укълэмыгъожымэ, учыллэ хъазыр.

— Пчэдыжъ тызэлукълэшт,— ылуи, Фаризэт кыкълэжыгъ.

Зыми зи римылонэу рыхъухъагъ. «Амышлахэу сыкълэжыгъагъэба, амышлахэуи сыдэжыкълэжышт». Неущ тыркур зэрэкложыщтыр ашлэ. Фаризэт зи кызыхыгъэщырэп. Мосэ хьакълэ фашлэхэр фаугъоинэу, агъэклотэжынэу ыкълэхэм атыригъэпытыхъагъ. Зыми Фаризэт шлолофыгъэп ыкли рыгушылэщтыгъэхэп.

Нэфылъыр кызыэкълэчыгъ. Шыхэр кум клашлагъэх, гъомылэклэ аушъагъ. Илхъан агъэклотэжынэу зэкълэ кыкълэжыгъ. Ылхъу псаоу кызырафиджыгъгъэм пае зэрэфэрэзэхэр джыри ралуагъ, лаплэ кълэрищэкълэжыи шэсыжыгъэ. Фаризэт цыкълэу цыклоу кыкълэжыи, зыми зи римылоу ку цыпэм пытлысхъагъ. Шытхэм алощтыр амышлэу щтагъэхэу дынгъэм фэдэу зэтенэагъэх. Ятэ зи ымылоу хъуэрэм кълэплэ, ышхэм шы лупэр аубытыгъэу ашлэщтым кълэжэхэу кълэуцугъэх. Асыет ылхъу кыгъэуцунэу кыкълэрылэдагъ.

— Хъау, нан. Сэ джауштэу ихъухъагъ. Насып шысылэщтэп мыш, шъори шъунаплэ кълэшъуымылэту егъашлэм шъухэтышт. Сыхэкълэуадэмэ, Тхъэм джауштэу сфиухыгъ.

Илхъан ышхэм кълэкълэуаплэи иунэ кызыщагъотыщтыр кълэгуригъэлуагъ. Фаризэт шъхъэгъуэсэкълэ зэриштерэри кълэрилуагъ. Ышхэр гупсэфыгъэхэу лукълэтыгъэх.

— Гъогумаф, сипшъашъ. Цыфмэ алощтыр кыттеклэуагъ, тыамалынчъэу кычлэкълэжыгъ. Оц фэдэ пшъэшъэ лш зэрэсплэуым сырэгущо. Тхъэм насыпышло уеш! — ылуи янэ ынэпсхэр кызырэкълэуагъэхэр зыми кымылыгъэунэу лукълэжыгъ.

— Нысэхэр, сыгу шъуабгъэрэп. Джауштэу тыщылэныгъэ жълэмыэу щыт. Тхъэм насыпышлоу шъуцегъа. Зыгорэкълэ сышълэулушт, мы унагъом клэлэцылкълэ нэмык! кымыхъу-хъанэу, зи сэ сигъогу кырымыкълэжынэу! Сырыраз шъуэзэрэсплэгъуэжыгъ. Джыри, Тхъэм ыломэ, тэзэрэлъэгъушт! — арилуагъ Фаризэт.

Пчэдыжъ нэфшъагъом Мосэ ишагу ку зэкълэшагъэр Фаризэт исэу кыдыкълэжыгъ. Ышхэм чылэгъунэм нэс кълэжыкълэжыи агъэзэжыгъ. Чыжэкълэ Фаризэт бзылфыгъэ закълэу чылэгъунэм щыпсэуштыгъэр щытэу ылэжыгъ. Ар ежы фэдэу атыгъуагъ, ау кълэтырахыи кълэжыжынэу хъугъагъ. Насыпынчъэу, цыфмэ кымыкълэуагъ, изакълэу нэпсэу. Ынэпсхэр нэгум зэлыагъэм кълэчэхызэ Фаризэт лэ кыфилыштыгъэ.

Ильэскълэ узэкълэлэбжыжымэ, нэгъойхэм зашлуигъэбылэызэ, чылэм зэрэдэкълэуагъэр кълэжыжы. Ежы-ежырэу зыщапугъэ кълэаджэм дэклэшъ, хымэ чыгоу, джы гупсэ фэхъуштым мэкълэжыи. Нэплэгъукълэ джыри зэ чылэр кълэзэпллыхъажым, ышхэу кыкълэплыплэхэрэмрэ бзылфыгъэ тхъамыклэу зэпымыоу лэ кълэзышлыщтыгъэмрэ кълэлыгъужыгъэх. Ежыи бзылфыгъэм лэ фишлыжыи, ынэпсхэр Илхъан кымылыгъэуагъэзэ, лэплэкълэмыкълэ ылэкълэжыгъэх...

**Зэзидзэкълэгыр
БЗЭДЖЪЖЫКЪО
Хъабидэт.**

ХЪЭКЪЭКО Фатим

Сихымэ чыгу

ПОВЕСТЬ

— Сэ Айтэч джыри сыщэгъуы, — ымакълэ ефэхыгъэу Фаризэт кылуагъ.

— Уемыж, нынэ, ар апэ итэу кълэмыкълэ оцтхэм ащыщ. Айтэч анахъ дахэхэмрэ анахъышлэхэмрэ зэсагъэр, уадэжъ кыыгъэзэжыи щтэпышъ, шысыгъэгъуш.

— Адэ сыда сшлэщтыр, нан?! Сызэрэ зэгъоутигъэр ошлэ сыкълэжыгъэ? Чэщи мафи Тхъэм сельэлэуштыгъэ сыкълэжыгъотыжынышъ, сыкълэшъуэжыжынэу, ау лъэшэу сыхэукуагъ. Зи кыисэжагъэп ыкли кысыгушлукълэжыгъ.

— Ауштэу умыло, сипшъашъ. Зэкълэми шлу утэлэжъу, узэклодыми боу тыгулэжыгъ.

— Адэ сяти, сыхъэри, си-нысэхэри мыш фэдэу сыда кызыкълэзэгущылэхэр?! Зэкълэ зыгъаперэр сыдэклагъэмэ, сыдэмыкълэуагъэмэ ары. Джыри зэ кълэсэлэ, сыдэклагъэп. Тхъэми, цыфхэми апашъхэ сычыкълэбз!

— Зэкълэ сэ сшлэшъ мэхъу, сипшъашъ, ау кыослощтыр зы. Мыщ бзылфыгъэ насып щыбгъотыжыщтэп. Спсэ пэтыфэ сэ сыкълэбгъотышт, ау етлэне сшлэрэп. Удакълэми, узыдэклощтыр лыгуагъэ гор е пшъэшъжъэу пшыхэм яунэ укыинэжышт. Ахэм яшъхъэгъусэхэр сэлэжэхэш ары нахъ, уашхынэу зэгъоутих.

— Сыда силажъэр?! Хым сызэримытхъалагъэу, тэлаум сызэримыхыгъэр ара?! Сэ силажъэр сызчагъэежыгъэм кызырээзгъэзэжыгъэр ары.

— Мыр кыбдэгущылэ шлоигъу,— ылуи ятэ икълэжыгъ.

— Сыдэу ухъура, Фаризэт? Сыдэуштэу уахътер бгъэклагъа?

— Зэкълэ дэгъу. Сызэщыгъэп.

— Ары шъхъае, тхъагъо унэмэ акълэслагъорэп, зыгорэм угу хигъэкълэжыгъа?!

— Хъау. Зыми сыгу хигъэкълэжыгъэп.

— Сэ гушылэ остыгъагъ шъуадэжъ укълэсщэжыжынэу. Сигущылэ кълэзгъэшъыпкълэжыгъ. Ау о кызырэлптефэу кыппэгъокълэжыгъэхэп. Згъэшлэгъоштэп узэрамыштэжыгъэр кълэплэмэ. Кълэклагъа уадэжъ уикласэу лэуж зэптыгъэр? Сыдигъуа шъуиджэгъу?!

— Шылэштэп. Егъашлэм щылэштэп! Зэкълэ зыфэплогъагъэмэ салукълэжыгъ, Илхъан. Сыкызырэкълэжыгъэмклэ, сызэрэпсаумкли сыкълэжыжыгъ. Тичыллэхэр дэхэ дэдэх, ау сэ чыплэ ахэм ащысылэжыгъ. Тэрэз сянэ ылуагъэр, сэ мыш бзылфыгъэ насып щызгъотыгъэп ыкли щызгъотыжыщтэп.

— Адэ сыд пшлэнэу уихысап? Сыд илхъухъэми кыбдэзгъэштэшт, гушылэ остыгъагъ, сэзгъэцакълэ.

— Ащ фэдэ адыгэ бзылфыгъэ кылоныр епэсыгъэп, ау сыолэлу, сыздэщэжы Тыркуем. Узэрэфаеу кызыдзэекълэ, плэ силъ. Уфаемэ сян, уфаемэ уадэжъ сыкыиған.

— Ар кызырээохъулэщтыр сшлагъэ. Ау о ар унитлукълэ плэгъунэу сыфэягъ. Яплуагъа уиехэм? Уклэгъожыщтыба?!

— Хъау, яслуагъэп, оры заслэрэр. Спсэ сыхагъали, набгъом сыкълэрадзыгъ.

— Сыд набгъуа?

— Зи арэп, бзыухэм зафэзгъэдагъ нылэп. Бзыу цыкълур нэмык! набгъо ышлынэу быбыжыгъэ. Сэ кълэсонэу сызыфэягъэр кълэсуагъ, джы о зэрэплу. Сэрклэ зэкълэри зы хъугъэ. Нэгъойхэр кълэклохи сызатыгъум, синасып джащ шысыухыгъ. Ащ дэжыи ар кызыгурылогъагъэп. Сызэрэда-хэу, сызэрэшлыкълэшлор клоу сыхэтызэ, джар кысэхъулагъ.

— Сэ кылуасломэ сшлоигъор,

(Къызыкълъыкълорэр шэклогъум и 14-м къыдэкълыгъэ номерым ит).

Артур. Укъаубытыгъэкли, сьд хъугъэкли уемыуцуал. «Сыплъэгъугъэп» площт, и все.

Стас. Урекълэлын урагъэкло-кълэм... «Мыр къэщэф, мыр къахъ. Унэм картоф илъэп, бжын илъыжьэп» — джары егъашлэм узыхэтыщтыр.

Эдик. Ар апэрэ мафэм къыщегъэжыгъэу шъузым зызэ-ребгъэлэгъурэм елъытыгъ. Унэхэр фэбгъэлаехэмэ, клэззэу бгъэсэн фае, къыбгурылауагъа?!

Артур. Ну да! Ащклэ о специалист бэлахъ, опытышхо уи. Шъузым ылорэм лъэбэкълэ ублэкълын уфитэп, уклишлэпагъ.

Эдик. Сшъхъэ зэрэузырэм ори къыхэмыгъахъу! Сабыитлум сыкъеубыты нахъ, сэ ащ бэ-шлагъэу клэзгъалэщтыгъэ... ау...

Артур. Эйт, силы тыгъужь!..

Стас. «Тыгъужь оуи?» Хэт ар зылауагъэр! Ошлэ? Ощ фэдэ гъакъэу ку члэгъым члэсыгъэр ары зылауагъэр. Умышлэшущтыр умылоба. О кълуамыгъалэмэ гушлэ, сыхъатлэхъу!

Артур. Век живи, век учись, понял. «Шъузыр ппшъэ къыдэ-мыгъэтлэсхъ» тхъапшырэ ослуагъа? Подкаблунчик несча-стный?

Стас. А-а-а, зэрэхъурэмклэ, сэ лыгъэклэ къэсэжъугъэщэ-нышъ, етланэ шъукъыздэхъа-щыжыбщт «подкаблунчик» шъулозэ, ара?

Артур. Ладно, это твои проблемы. Ащ нахъышлэ, моу къалуи зэ — сьд мыхъунэу хэлпъэгъуагъэр зы мафэ озгъэлэгъугъэ Шыблэкълэмэ япшашъэ? «Ари хъущтэп» плуи, пыуупкыгъ. Причину нам до сих пор не сказал, черкес несчастный.

Стас (къэгъубжы). А клал, сьдэу тезэщыгъа мы уиуры-сыбзэ. Урыс щысэп мы чы-плэм, адыгабзэкклэ къалоба!

Артур. Сыда, адыгабзэба сьзэрэгъуылэрэр? Укъызыбгы-рыоу... псих... нервы надо беречи! Сэ на чистейшем адыгейскэм языке сыкъэгъушылэ, понял? Сьд Шыблэкълэмэ япшашъэ илажъэр сэлэ?

Стас. Ашъуи, сшлэрэп... Шыблэкълэу... Щынагъо... Шыблэм фэдэхэмэ... Ащ япхъухэр зыфэдэхэр хэт ышлэра?.. Сыфаеп, къысэкълуштэп...

Эдик. Эй, о плэкълэуацлэ пщыгъупшэжыгъа? Пщыпыир Шыблэкълэм нахъ даха?

Стас. Сэ слэкълэуацлэр — Пщыпыи! Пщымэ япыи.

Артур. Ну да, ты же революционер... Сыда, къыокълунэу костюмэ зэпылэкклэ уенэгъуа мыр? Боу пшъэшъэ дах, вся экзотичная...

Стас. Дэхэ къодьер икълуштэп...

Эдик. Дахэуи, дэгъоуи, хъупхъэуи, лушэуи, дачи илэу, машини, унэ зэтети илэхэу, яти миллионерэу — тыдэ къыпфитхышта ащ фэдэ пшъашъэ?

Артур. Ты сначала спроси «Ащ фэдэ пшъашъэ щыла?» Луи, понял?

Эдик. Хъау, ащ фэдэхэри щылэх, ау ахэри бай лъэхъу! О сьд уилэр, Пщыпыи зэрэплэкълэуацлэм нэмыклэу?

Стас. Сищыклагъэп шъуи сэ иунэ зэтети, имашини... сыгу рерэхъи...

Артур. Къэбар къэмылуат... Олахъэ бгъотынклэ орэшли ащ фэдэу баеу... угушлэзэ къэлщэным... Не надо сказки...

Стас. Эй, клалэхэр, шлэ

Сыфаеп къэсщэнэу! СЫ — фа — еп!!!

Едзыгъуитлэу хъурэ комедие

Хэтхэр:

Пщыпыи Стас — илъэс 27-рэ ыныбжъ.

Анжела — Стас ышлэпхъу нахъыжъ.

Гошнагъу — ахэм ян — бзылфыгъэ дах, зыщэн ыгъотмэ, дэкълэжынау хъазыр.

Эдуард — Стас иныбджэгъу.

Артур — Стас иныбджэгъу.

Фатимэт-Фотя — Стас къыцагъэр, илъэс 30 ыныбжъ, пкъы дахэ ил, ынэгъуклэ дахэп.

Русита — псэлъыхъо дэгъу лъэхъу.

Дискотекэм, ниссэщэ джэгум къыщышъохэрэ клэлэ-пшъэшъэ зытфых. Къалэр ары зыщы-хъурэр, непэрэ маф.

плэгъун фаеба егъашлэм узы-кыгуштыр? Шлу умылэгъоу сьдэущтэу укыгуштыр?

Эдик. Къызыпщэкклэ тлэкълэ-тлэкълэуэ уесэжыбщт...

Стас. Ащ фэдэ сыфаеп сэ... Сесэжынауи сыфаеп, языб-гъуклэ сырекълэлынэуи сыфа-еп. Къасщэрэм шлу слэгъоу сыкыгунау сыфай.

Эдик. Ащыгъум уджэнэт бзыуба! Тхъэр етагъ о къэлпщэ-щтым! Плэгъу исэу плыгыбщт! Джэнэт бзыу...

Артур. Нет, ты не орел, дорогой! Не орел.

Стас. Орба орелыри! «Жы-гъэбыу» зыфалорэр ош фэдэр ары.

Артур. Эй, делэ зыкъэмы-шлэу къало моу. Последний раз сыкъыоупчлы, тэкълэу, тэмы-кълэу?

Стас. Хъау, Хъатыухъаблэ тыклэщтэп, ау неклэ, паркым тыклэщт. Зыпчыхъэ пшъэшъэ дахэу плэгъугъагъэм тепсэлъы-хъощт.

Эдик. Пшъэшъэ дэхэ ладжи паркым къыдэхъэ. Хэт ащы-щэу?

Стас. Сэ слэгъумэ къэс-шлэжыбщт. Неклох.

Эдик. Хъау, клалэхэр, сэ паркым сыклэщтэп, сэклэжыи.

Стас. Еу-еу, игъом умыкло-жымэ хъэр псашъо уигъэщэщт уидэхэрорэ.

Артур. Давай, давай! (Екълых). Къэлэ паркыр. Натхэо Джан-хъот ежъ иорэдэу «Адэ сыда джы къэхъугъэр» къело ради-омклэ. Русетэ изакълэу пхэн-тлэкълэу тес, ылакълэхэр зэт-едзагъэхэу, сигарет псыгъо кълыхъэр лугъэнагъэу зышлэмы-дэуеу щыс.

Стас. Уипчыхъэ шлу, Русите.

Русита. Сэ сцлэр Русита, а не Русите.

Артур. Но Русите, типа, по-французский нахъ дахэу зы-чит.

Русита. Сыда, о уфранцу-за?

Артур. Почти. Привет, мэд-маузелъ.

Русита. Драсте.

Стас. Тыкъэтлысы хъущта?

Русита. Занято.

Артур. Интересно, кем за-нято? Тэ зи ош щэхъу щы-сэу плэгъурэп.

Русита. Сяжэ къэкълонхэу. Местэхэр афэсыубытыгъэх.

Стас. Кло къылухъэхэмэ тытэджыжын шъуи. (Мэтлысых.)

Русита. Мы паркым пхэн-тлэкълэу дэтыр шъуфикълурэба?

Стас. О уаджэ тыкъэтлысы тшлэогъоу тыкълыхъагъ.

Русита. Сьд шъуилэгъуныр, къашъуло.

Артур. Русите, короче, мы клалэм типа, ыгу урехъы. Уда-кломэ уицэнэу хъазыр.

Русита. Интересно, надеж-дэ горэ шъостыгъэу щыта? Зыпчыхъи ащ фэдэ лэф силэп слуи шъослогъагъэ.

Артур. Къытэплогъагъ, ау тэ тилофыр тыпсэлъыхъоныр ары, о уилофыр укълэуцлэныр ары.

Русита. Ащыгъум сыкъеуцуа-лэрэпышъ, шъосэлэ.

Артур. Сьд пай шъулау, хо-телос бы знатъ?

Русита. Во-первых, в бли-жайшие 10 — 12 лет сьдэкълон мурад силэп. Во-вторых, сыда-кломэ сьздэкълэщтэ о уакълэ-хиубытэрэп, сиклэлэжъ.

Стас. Ащ фэдизэу сыда мыхъунэу схэлплагъорэр?

Русита. Первое. О уяне улъэхэсынэу уфай всю жизнь. Сэ гуащэ сыфаеп. Сишъхъэгъу-сэщтым изакълэу сыдыщылэнэу сыфай.

Артур. Сыда, гуащэр что, крокодил что-ли? Къыоцэкълэ-щта?

Русита. Хуже крокодила. Къысэцэкълэщтми, къысэмэцэ-къэщтми сыфаеп гуащэм сылъэ-хэсынэу. Сшлэрэри, слорэри зэкклэ зэригъафэу... Не надо.

Стас. Ащыгъум о узыфаер яни, яти имылэу, инкубаторым къырищыгъэу арба? Ащ фэдэ цыф мэхъуа?

Артур. Или сирота казан-ская, ибэ хъураеу, арба о угу рыхъыщтыр?

Русита. Сэ сыгу рыхъыщтыр сэ къэзгъотыщт, без адвока-тов. Ащ шъо зешъумыгъэгъап.

Стас. Етлани сыда узыфэ-мыер?

Русита. Сызыфэмыхэр тхъа-мыклэ-нэклэкълэр ары. О ахэм уащыщ.

Стас. Сьд фапшлэра о сытхъамыклэ-нэклэкълэмэ? Уни си!, гъабли сигъаллэрэп, лэфи сэшлэ.

Русита. А квартирэжъ цы-кълэу шъуилэр ара зигугъу пшлэ-рэр? Ара сызэрыбгъэсыщтыр сыкъыбдаклэмэ?

Стас. Адэ сыда узыфаер?

Русита. Сэ сызыфаер особ-няк илэу, импортнэ машинэ илэу, дачэ илэу ары!

Артур. «С милым и в ша-лаше рай» алоу зэхэпхыгъэ-ба, дахэ?

Русита. Я тебе не «дахэ». Уиадыгъ псэлъыхъуакклэ сищы-клагъэп сэ, ошлэ? У меня есть имя!

Артур. Адэ лае слэмэ нахъ тэрэза? Дахэ — это означа-ет дахэ.

Русита. Не надо. Сэшлэ сэ шъуицлэгъчлэлэ гущылэклэ

къыкълэрэр. Чылэм сьдэмысы-гъэми, сьделэп. Короче, мне ваш шалаш без лампочки до лампочки. Сэ с милым в особ-няке нахъ къэсэштэ.

Стас. Ар о уиаужырэ джэ-уап, ара?

Русита. Ары.

Артур. Сыда, нью охъуфэ, типа, ущысын угу хэлъа? Это не аллергия!..

Русита. Сэщ фэдэхэр нью охъуфэ цагъэсыхэрэп. Ау джы-ри илъэсипшл горэм зызгъэт-хъэн сыгу хэлъ.

Артур. Удаклэмэ утхъэщты-ба?

Русита. Хэта зылауагъэр? Сыда ащ тхъагъоу хэлъыр? Лым иджанэхэр, илъэпэд шло-ихэр зэрэбгыкълыщтыр ара тхъа-гъор? Отвалите! Пока не нуж-даюсь. Етланэ лы сищыклагъэ зыхъуклэ сьдэкълэщт. Сэ джыри сыныбжыкклэ, щылаклэм лэшлэ-гъакълэу клэлъыр зэкклэ зысыуп-лъэкълэхэкклэ, етланэ лы-жъолы, клэлэ-гъуалэ зыфэлэщтхэм тягупшысэщт.

Стас. Зэрэхъурэмклэ дэкълон лэф уилэп.

Русита. Сыда сэ силэ-си-мылэм шъуилофэу хэлъыр, в конце концов? Я птица вы-сокого полета. Куда хочу туда лечу.

Стас. Арэу лъагъу удэмы-быбай. Укъэфэхын плэкълыщт, лаеу ыгъэузыщт.

Русита. Ащ шъо зешъумыгъэ-гъап. Ош нахъ тэрэзылу сэ сызылэхъуныр, дорогой.

Артур. Ничего, дорогая. Ори, короче, узылэхъурэм зэгорэм улуклэн.

Стас. Хъярклэ. (Екълыхъых). **Русита.** Прокайте! (Клалэхэр языбгъуклэ рекълэыхъэшъ).

Стас. Ослэгъагъэба сэ зи къызэрымыхыщтыр. Зышлэодгъэ-шыхъэу. Ащ фэдэ шъуз къэ-ощэкклэ уигъэтхъэна?!

Артур. Хъау, категорическэу къыбдезгъаштэрэп. Шъуз дэгъу хэкълыщт а сызыхэлплагъэм.

Стас (ыгъэшлагъоу). Сьдэ-ущтэу? Хъашхъурэлум шъуз тэрэз хэкълына?

Артур. Хъашхъурэлэу, ау зыб-гъасэкклэ шъуз лэсэ шлагъо хэ-кълыщт. И притом она породи-стая, плэгъурэба ителосложе-ние...

Стас. Тауштэу сэгбгъэгъэсэ-щта? Бгъэсэн плэкълын бзылф-ыгъэп ар. А слэгъурэм ухэт-ми ежъ уигъэсэн.

Артур. Шы мыгъасэр зэра-гъасэрэм фэдэу бгъэсэщт! Шхор теплэхъанышъ, шхомлакълэр пытэу уубытынышъ, къамышыр дэплыгъэу...

Стас. Ихъяр олэгъу, сыфаеп.

Артур. Итеплэкклэ дахэба. (Щхыпцылэз). Особеннэу сигарет кълыхъэр лугъэнагъэ хъумэ, дэхэ дэдэ мэхъу. Вся ажурная та-кая?

Стас. Сам ты абажур. Сыда итеплэ есэгбгъэшлэщтыр?

Артур. Орыба къэсэщтыр дэхэн фае зылауагъэр?

Стас. Дэхэ къодыекклэ сыда, ишэнклэ хъашхъурэлумэ... Не-кложь.

Артур. Некложьмэ-некложь. Давай ащыгъум, короче, дис-котекэм тыгъакълэу, ащ пшъашъэр щыхъой, адыгэ пшъашъэу щылэри бэ.

Стас. Хъау, мыпчыхъэ зыми тыклэжыбщтэп. Дискотекэм не-ущ пчыхъэ тыклэщт Эдики гъу-сэ тшлынышъ. Ащ фэдэ лэф-хэмклэ Эдик ары лэзэр. Некло.

Артур. Ашъуи, неклэмэ-не-кло! (Екълых.)

Гошнагъо иун. **Гошнагъорэ** **Стас**рэ.

Гошнагъу. А нынэ, а сиклал. Адэ джыри мощтэу бэрэ ты-щылэщта? Сыукълэжыкълэрэп джы-ри — къэлпщэн гухэлъ уилэба? Сэри лэпылэгъу горэ сищыкла-гъэба?

Стас. Сьд, тьн, джыри къеп-лъэшъожагъэр? Сьд ащ фэ-дизэу мы унэ цыкълуитлум умыш-лэшъунэу илър?

Гошнагъу. А нынэ, сэри сэлпшыба, сыныбжыкклэ зэпыт пшлэла? Сабыи цыкълэу гори сакоклэ исын фаеба?

Стас. Тьн, мы оредым узэ-ремызэщтыр! Сабыи уакоклэ исынэу узэгъотымэ, муары ти-гъунэгъумэ зытфых ял, апэ-хэр ушлоижъхэу, ащыщ горэ къалыхи, уакоклэ игъэтлысхъи укълэнэжыгъ.

Гошнагъу. А Тхъэр къысэ-уагъ сэ, сьдэу уделэ дэда! Зыгорэм исабыи сыда ешлэ-щтыр, тэ сабыи тилэнэу ары нахъ сэ сызыфаер.

Стас. Сыда, муары Анже-лэ щы шъыпкъэ ил, машала-хъэу, ахэр оуехэба!

Гошнагъу. Ахэри сэсыех, сипшъэшъэжыи иех, шъхъае ахэр Къэрэукъох нахъ, Пщы-пыйхэп.

Стас. Мам, а тьн, сыфаеп сэ къэсэщэнэу... Джыри жыи... игъо къэсыгъэп джыри...

Гошнагъу. Плыжы охъуфэ ущысыщта? Бэшлагъэу блэкълыгъ уикълэщэгъу...

Стас. Сыгу рыхын сапэ къи-фэрэп... Хэт къапщэми хъу-нэу щыта?

Гошнагъу. Улымыхъоу бгъо-тына? Ежъ-ежыкълэрэу къэщэныр къэкълэщт пшлэла? Удэгъушылэн фае, уепсэлъыхъон фае.

Стас. Сыфаеп... Сшлэрэп шъуи сэ псэлъыхъуакклэ...

Гошнагъу. Ащ фэдиз ищы-клагъа упсэлъыхъоным? Сыгу урехъы пшъашъэм еплэщурэ-ба?!

Стас. Сыфаеп... Къэсэщэнэу сыфа-еп!

Гошнагъу. Сьдэу сыунэ-хъугъ сэ... Хэт фэдэ ухъугъа? Уятэ тхъамыклэр бзылфыгъэклэ боу бэлахыгъ.

Стас. Сэ сятэ фэдэ сыхъу-гъэп.

Гошнагъу. Адэ уяна узы-фэдэр? (Мэщхы.) Сэщ фэдэ ухъугъэмэ бэшлагъэу къапщэ-щтыгъэ... Сэ уятэ зэ сызытеп-лэм... блэгъэкълыгъэп, зылэ-клэсыубытагъ, алахъэм джэнэ-тыр къырет... Джары сянежъ тхъамыклэм лы щылэжъэп зы-кълэщтыгъэр.

(Джыри

къыкълэпыкълэщт).

ТЕАТРЭМРЭ ЛИТЕРАТУРЭМ И ИЛЬЭСРЭ

Шульэгъур лъышлэжъым шлокыгъэп

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ театру Цэй Ибрахьимэ ыцлэкIэ щытым спектаклэу «Лъышлэжъ» зыфилорэр апэрэу нэп кышагъэлъэгъошт. Испанием идраматургэу Федерко Гарсиа Лорк ытхыгъэр Емыж Мулиэт адыгабзэкIэ зэридзкыжыгъ.

Къэбэртэе-Бэлыкъарым ирежиссерэу ЕмкIужь Андзор спектаклэу ыгъэуцугъэр мыгощыгъэ шульэгъум фэгъэхыгъ.

Плъашъэр унагъо ихъаным ыпэкIэ илахылыгъэр игухэлъхэм ащигъэгъозагъэх, нысащэр аублагъ. Джэгум купышхор щыуджызэ,

ошлэ-дэмышлэу пшъашъэм зигъэбылгыгъ, ипсэлъыхъо шлуиушъэфи, нэмыкI хулыфыгъэм дыщылэнэу гъогу теыхагъ.

Псэлъыхъо кIалэм кье-хулагъэр лъэшэу ыгу кьеуагъ, икъэщэн IэкIэзы-хыгъэр ялэкIэ ипый арэу кычIэкIыгъ. Псэлъыхъо кIалэм иныбджэгъухэр, Iахылыгъэр игъусэхэу икъэщэн лъыхыгъэх, пшъашъэр кьагъотыжыгъ, зытыгъугъэри ащ ыпашъхъэ щытыгъ.

Плъыр-стырым хэтыхэу хулыфыгъитIури кIуачIэкIэ зэпэуцужыгъэх. Къамэхэр къашти, нахлэшымрэ зафэмрэ язэрэмыгъашлэу пшъашъэр къяплъызэ зэзэуагъэх. А зы нэгъэуцуплэгъум къамэхэр лыдыхэзэ хулыфыгъэ ныбжыкIэхэм утынхэр зэрахыгъэх, зыгори зэфамыгъэгъоу къамэхэмкIэ зауэхэзэ, зым зыр ыукIыгъ. НэбгыритIури кIочIаджэ хуыгъэхэу шъабэу зэхэфагъэх, IаплIэу зэрацкIыжыгъэм ыгъэфэбагъэхэп, ялэкIэхэм тхамыкIагъоу къафахыгъэр шъэфы хуыгъэп, хъадагъэм зилэтыгъ...

Плъашъэм хулыфыгъэ хъадэхэм ыкIыб афигъэзагъ, ыпэкIэхэм амылэтыжъэу чIым зыфицэигъ... Спектаклэм шульэгъу къабзэр

кышагъэлыгъо, ау гур зыгъэузэу кIэухым плъэгъурэм уигъэрэхатырэп. Артистхэу къэгъэлъэгъоным хэлажыгъэхэр бэ мэхъух. Къашъохэр гъэшлэгъонэу къашых, орэдышъом уимыгъэрэхатэу, гур «зэридзэу» зэп кызыэрэхэкIырэр. Артистхэу УайкIэкIэ Асыет, Хъэлэщтэ Саныет, Кушъу Светланэ, Ордэн Фатимэ, Нэхэе Мэрджанэт, ХъатхыакIумэ Аскэрбий, Жьудэ Аскэрбий, Мурэтэ Рус-там, Къэбэхъэ Анзор, Бэгъушъэ Анзор, Джымэ Заремэ, КIэмэщ Разыет, Евгения Арзуманов, нэмыкIэхэм ярольхэр кызыэралыгъэхэрэм уасэ фэтшынэу игъотифэшт. Къыхэдгъэщынэу тызыфаер УайкIэкIэ Асыет е Жьудэ Аскэрбий ярольхэм гукIэ зафэмыгъазэу уяплъын зэрэмылэ-кIыщтыр ары. Нэпсыр кызыэхыгъэ артистхэм спектаклэр кызыауыхыкIэ уадэгущылэныр кIын. Режиссерэу А. ЕмкIужым тызэрэцигъэгъозагъэу, ащ фэдэ къэгъэлъэгъонхэм Iоф адигъэзэ, щылэныгъэр зытетым тетэу цыфхэм агуригъало шлоигъу. Рольхэм псэ къапызыгъэкIэрэ артистхэм режиссеры афэраз.

Шэклогум и 19 — 20-м Лъэпкъ театру И. Цэйм ыцлэкIэ щытым «Лъышлэжъ» апэрэу кышагъэлъэгъошт. Театрэм ихудожественнэ пащэу Шъхъэлэхъо Светланэ литературэм и Ильэс Урысыем зэрэщыкIорэм елхыгъэу спектаклэр зэрагъэуцугъэм кытегушылагъ. Искусствэр зышлогъэшлэгъонхэр къэгъэлъэгъоным еплъынхэу С. Шъхъэлахъом ригъэблэгъагъэх.

Сурэтхэр спектаклэр агъэхъазырзэ театрэм кыщытетхыгъэх.

ТИКЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭР

Японием илэпэласэхэм уагъэгъуазэ

Гъэсэнэгъэм, экономикэм, культурэм, спортым, нэмыкIэхэм уатегушылэ зыхыкIэ, адрэ хэгъэгухэм Японияр къахэбгъэщы пшIоигъоу зэфхысыжыгъэр ошIых. КъокIыплэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэхэмкIэ Къэралыгъо музейеу Мыекъуапэ дэтым кышчызэуахыгъэ къэгъэлъэгъоныр Японием ищылэкIэ-псэукIэ щыщ.

Музеим идиректорэу Кушъу Нэфсэт, Адыгэ Республикэм культурэмкIэ иминистрэ иапэрэ гуадзэу Нафиса Васильев, нэмыкIэхэм зэхэхэм кызыэрэщылауагъэу, цыфым лъытэныгъэ зэрэфэпшырэр щылэныгъэм кышчэлыгъо. Шэн-хабзэхэр зэрэзепхэхэрэм уатегушылэным фэшI искусствэм гукIэ зыфэбгъэзэныр нахышIу. «Музеим илэшлэгъу. КъокIыплэм илэпкъхэм яискусствэ Урысыем и Къыблэ фэгъэхыгъ» зыфилорэ Iофыгъор КъокIыплэм и Къэралыгъо музейеу Москва дэтыр ильэси 100 зэрэхурэм ехылагъ. Японием исурэтышхэу Утамаро, Сяраку, Хироситэ, фэшъафхэм ятворчествэ музейеу кышагъэлыгъо.

Адыгеим исурэтышI цIэрылоу, архитекторэу Бырсыр Абдулах икIэлэгъур ыгу кыгъэкIыжыгъэ, студентэу кыдэдэжэщыгъэхэм еплъыкIэу ялагъэхэр кылотэгъэх.

Япониер ушэтын IофыгъохэмкIэ IэкIыб хэгъэгухэм къахагъэщыгъ, хэгъэгум искусствэ дунаным щызэлъашIэщыгъ.

КъокIыплэм и Къэралыгъо музейеу Москва дэтым кыкIыгъэ Анна Пушаковар къэгъэлъэгъоным кытегушылэзэ, Японием ищылэкIэ нэмыкI хэгъэгухэм къахыгъэщыгъ. Живописым, графикэм, искусствэм инэмыкIырэ лъэныкъохэм зафигъази, мафэ къэс хэгъэгум щалэгъурэр тарихым инэкIубгъохэм арипхыгъ.

Цыфыр зэрэшхэрэм, изыгъэ-псэфыгъо уахътэ зэригъагIорэм, зызэрифапэрэм, модэм куоу уатегушылэным фэшI культурэм укы-щыуцуныр нахъ тэрэз. Японием 1603-рэ ильэсым кышчегъэжыгъэу шэн-хабзэу щагъэфедэщыгъэм непи осэ ин фашIы. Искусствэм иамалхэмкIэ дэхагъэу тхэ-лъыр къэдгъэлъэгъон лъэкIыщтэу сурэтышIхэм аплъытэ.

Пхъэм пкыгъохэр, нэпэеплшлухъафтынхэр хашIыкIэхэу Японием зышаублагъэр я VIII-рэ лIэ-шIэгъур ары. Анна Пушковам кызыэрэхигъэщыгъэу, 1700 — 1930-рэ ильэсхэм искусствэм зырагъэушъомбгъугъ. ХэкIыплэ дэгъоу нахыпэкIэ кьагъотыгъагъэр гравюрэ пэпчэ осэ макIэ фашIызэ сатыу зэралыщтыгъэр ары. Цыфхэм мылкъушхо искусствэм хамылыгъэу сурэт гъэшлэгъонхэр ялэ хуыщтыгъэ.

Адыгеим щыцIэрыло сурэтышIхэу Къуанэ Аслъан, Гъогунэкъо Мухъарбий, Бырсыр Абдулах музейеу кьэкIуагъэхэм гушылэгъу афэхуыгъэх. Японием исурэтышIхэм искусствэм щыпхыращырэ лъагъохэм ащышI М. Гъогунэкъор кытегушылэзэ, апэу кыхыгъэ-щыгъэр сурэтышI пэпчэ щылэ-ныгъэр дэгъоу кызыэрэгъурылорэр ары. Хэгъэгум итарих, искусствэр хуыгъэ-шлагъэмэ япхыгъэу зэрэщытыр сурэтхэм ахэлъагъо.

Японием итворческэ IофышIлэ-

хэм бзылфыгъэм ищылэкIэ искусствэм кышчызэуахыным фэшI зэгъэпшэнхэр ашыщтыгъэх. Китагава Утамаро бзылфыгъэм кы-хэфэрэ зекIокIэ 12 зэфихысы-жыгъ. Гушылэм пае, бзылфыгъэр щыс, еджэ, хэдыкIынхэм апылэ, бэдзэрым кIуагъэ, нэмыкIхэри сурэтышым кьегъэ-лыгъох. Бзылфыгъэр сыдигъуи дахэу мээекIуа, сыда анахъэу кызыэралыжы шлоигъор?

Къэгъэлъэгъоныр мээитIум кышчымыкIэу музейеу щыкIошт. Анна Пушкова ятIонэрэу тиреспубликэ кырагъэблэгъагъ. Тикъушхэ лъагъэхэр, цыфхэм ящылэкIэ ыльэгъугъэх. Лъэпкъ мэфэкIхэм ахэлажэ шлоигъу, ау уахътэр фикирурэп. Къэгъэлъэгъон гъэшлэгъонхэр Мыекъуапэ щызэхэщэгъэнхэм джыри кIэщакIо фэхун имурад. Адыгэ Республикэм дунэе мэхъанэ зилэ искусствэ щалэ-жыгъэнэ елпытэ.

Сурэтхэр музейеу кышчытетхыгъэх.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЬ Нурбий.

Зэхъышагъэр ыкIи кыдзэ-гъэкIырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащы-псэурэ тильэп-кыгъэхэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыдэшылэр:
385000,

къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр: 52-16-79,

редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр: 52-49-44,

редактор гуадзэр-пшъэдэкIыж зы-хыыр секретары: 52-16-77.

E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зышаушыхъаты-гъэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министрствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гъэлары-шIапл, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр **ПИ №ТУ23-00916**

Зыщыхаутырэр

ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр 3250

Индексхэр 52161 52162

Зак. 988

Хэутыным узшыкIэтхэнэу щыт уахътэр Сыхъагъыр 18.00 ЗыщыкIэтхэгъэхэ уахътэр Сыхъагъыр 18.00

Редактор шъхъалэр Дэрбэ Тимур

Редактор шъхъалэм иапэрэ гуадзэр

МэшIэкIэ Саид

Редактор шъхъалэм игуадзэр — пшъэдэкIыж зы-хыыр секретары **Хъурмэ Хъусен**